

Jardins i horts del mas Palà

Navàs

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	A Palà de Torroella. Sector oest del terme municipal. Antic terme del castell de Torroella, parròquia de Sant Salvador de Torroella.
Emplaçament	Carretera a Cardona (C-55), al km. 52,2, sortida a Palà de Torroella.
Alçada:	339

Coordenades:

Latitud:	41.85543
Longitud:	1.72013
UTM Est (X):	393764
UTM Nord (Y):	4634517

Classificació

Número de fitxa	08141 - 244
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Contemporani Romàntic
Segle	XX
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	Jardí abandonat, elements de l'escalinata en estat de degradació.
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BCIL
Observacions protecció:	Pla Especial Urbanístic de Protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages), 2018, amb el núm.04.08.EA. Núm. registre BCIL: 13939-I Publicació DOGC: 29/04/2019
Data aprovació:	dc., 20/02/2019 - 12:00
Número inventari	IPA 49384
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús

Titularitat	Privada
Titular:	3946001CG9334N0001OF
Fitxes associades:	
<u>Mas Palà</u>	
<u>Granja (Palà de Torroella)</u>	
<u>Colònia de Palà de Torroella</u>	
<u>Casa de l'Amo</u>	
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dl., 26/04/2021 - 13:20

Descripció

Zona amb antics jardins i horts que estava situada prop de la Casa de l'Amo (can Garbí) i també del mas Palà, però a l'altra banda de la carretera (al nord). Els jardins pròpiament, que pertanyien a la Casa de l'Amo, eren al davant d'aquest edifici. Eren quedaven tancats per una reixa entre pilastres al costat de la vorera de la carretera. Actualment el jardí ja no hi és, i tan sols en resten alguns elements testimonials, com ara una petita construcció de ressonàncies gaudinianes. Els horts es troben a ponent i a una cota més alta. Perquè jardiniers i hortolans poguessin transitar d'un espai a l'altre es va construir l'anomenat pont dels sospirs, d'una estètica romàntica i un dels elements emblemàtics de la colònia. De sobre el pont en baixa una escala sinuosa i amb baranes de balustre que dona al jardí. Els murs laterals són obrats amb carreus encoixinats.

L'espai dels horts ocupa una àmplia zona també delimitada per un mur al voltant del carrer anomenat de la Terrassa, perquè discorre per un terreny més alt des d'on es té una bona vista dels edificis nobles de la colònia. És destacable el portal amb reixa de ferro forjat del costat de llevant, al costat nord hi trobem una torreta circular adossada al mur amb doble coberta feta de còdols de ressonàncies modernistes, i al costat sud hi ha un altre portal de reixa. A l'extrem de ponent s'aixeca la construcció anomenada la Granja, on vivien jardiniers i hortolans.

A l'altre costat de la carretera i envoltant la Casa de l'Amo (can Garbí) encara es conserva un altre sector de jardins, que enllaçaven amb els del Convent i actualment resten abandonats.

Observacions:

Informació oral facilitada per Ester Llobet i Josep Duarri

Història

Després de la guerra, a les dècades de 1940 i 1950 es van emprendre moltes obres a la colònia de Palà de Torroella, pràcticament totes en mans del constructor Sala, de Cardona. Es va reconstruir l'església, es va construir el pont d'accés als pisos de les Galeries, es van renovar cases i es construïren jardins. En aquesta època de mitjans de segle XX es van crear les grans extensions d'hortos i jardins tancats per baranes de forja i balustrades a les quals s'accedia per un portal romàntic que antigament estava coronat per una pèrgola. Alguns l'anomenaven Pont dels Sospirs, sembla ser que pels esforços que va suposar la seva construcció, que quan va estar acabada va permetre que els constructors sospiressin alleujats. Al jardí al costat del Pont dels Sospirs es cultivaven les flors que després adornaven molts indrets de la colònia, fins al punt que, en aquesta època, alguns anomenaven Palà Vell la colònia de les flors. Encara avui s'hi poden veure diversos

racons enjardinats amb moltes flors.

A mitjans de segle XX dirigien la colònia els germans Joan i Francisco Palà Claret, i Francisco s'encarregava de les tasques relacionades amb l'agricultura. Però els anys 1951-52 es produí una desavinença familiar entre els germans, i Francisco va marxar de la colònia. Fou uns anys després que es construï la Granja, que va estar acabada el 1956. Aleshores hi havia en plantilla dos jardiners, que al principi vivien en una casa annexa al mas i el 1956 es van traslladar al nou edifici de la Granja, on hi havia dos habitatges: un per al guarda i un altre per al cap d'hortolans, que després va passar al grangista. En la resta de dependències hi havia corrals i gàbies per al bestiar, així com un molí d'oli, premsa i altres instal·lacions agropecuàries, totes mecanitzades.

A la Granja hi van arribar a treballar un bon nombre de persones, ja que l'empresa també explotava una gran zona d'horta a l'esplanada que s'estén a l'altra riba del Cardener. Però va tenir una trajectòria no gaire llarga, ja que va tancar a finals de la dècada de 1960. Llavors tot el personal que hi treballava va passar a la producció de la fàbrica.

Bibliografia

CAPSADA, J.; DUARRI, C.; LLOBET, E. (2010). *La Grandària del Món. Entorn, història i imaginari de Palà de Torroella*, Edicions de l'Albí. Berga, p. 217, 231.

CAIXAL, ÀLVAR; VILAMALA, Imma i altres (2018). *Pla Especial Urbanístic de protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages)*. Ajuntament de Navàs. Fitxes 04.08.EA.

